

Beschouwingen

Implementatie van beroepspraktijkvorming impliceert tweerichtingsverkeer

P.C.M. BARTELS¹, F.J.M. de LOOR², J.C. FISCHER³ en J.C. van DUFFELEN^{4,*}

Medio 2004 werd in het regio-overleg van klinisch chemici Noord-Holland Noord aangekondigd dat binnen afzienbare tijd een competentiegerichte kwalificatiestructuur in de instituten voor middelbaar en hoger laboratoriumonderwijs zal worden geïntroduceerd. Tijdens een competentiegeoriënteerde opleiding is het accent in het bijzonder gericht op het leren verwerven van kennis en inzicht, terwijl training van expertise en vaardigheden geschiedt in een authentieke leer- en werkomgeving. Het curriculum van de opleiding biedt aanknopingspunten voor ontwikkeling van persoonlijke aanleg (mentaliteit en attitude). Cursisten leren, veel meer dan voorheen, door te zien hoe het in de praktijk eraan toegaat en vervolgens zelf te oefenen in de context van de beroepsomgeving, dan door studie van theorie. Op grond van nieuwe thema's in de opleidingsmethode en de op basis hiervan verworven expertise is men in een toekomstige werksituatie als beginnend beroepsbeoefenaar in staat om problemen op te lossen en kan men flexibel inspelen op innovaties in het vakgebied.

Invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur heeft als consequentie dat beroepspraktijkvorming (BPV) een dominant thema wordt in het curriculum van de opleiding. Beroepshouding, training van experimentele vaardigheden en het absorberen van functionele kennis worden als één samenhangend geheel beschouwd en als zodanig beoefend.

Onderwijskundige accentverschuivingen hebben voor het werkveld bijzonder ingrijpende en zwaarwegende consequenties met name voor inhoud, wijze van coaching en programmering van stageperioden.

Competentiegericht opleiden vergt een wezenlijk anders georiënteerde instelling van docenten en stagebegeleiders. Implementatie van stagebegeleiding

nieuwe stijl is een serieus probleem op diverse klinisch-chemische laboratoria. Krappe exploitatiebudgetten resulteren in beperking van de personele formatie. Begeleiding van stagiaires dient er gewoon even bij te worden gedaan; met name kleinere settings kampen met problemen van formatieve aard.

Voor opleiding op basis van competentieprofielen is beschikbaarheid van een gevarieerd assortiment actuele stageopdrachten en een authentieke leer- en werkomgeving voor verschillende leerjaren van HLO-resp. MLO-opleidingen minimaal vereist.

Het werkveld beschouwt het als een unieke uitdaging om samen met de opleidingsinstituten nieuwe inzichten te implementeren met inachtneming van de genoemde beperkingen.

In de voorliggende publicatie worden uitgangspunten en termen van competentiegericht opleiden uiteengezet. Tevens wordt vermeld welke aspecten van belang zijn bij productie en implementatie van een Regio Model Handboek BPV in de regio Noord-Holland.

Competenties en kwalificatiestructuur

Nieuwe structuur

Een competentiegerichte kwalificatiestructuur verschaft onderwijsinstituten extra mogelijkheden voor verbetering van de aansluiting van de opleiding bij de beroepspraktijk en de implementatie van innovatieve ontwikkelingen. Met de kwalificatiestructuur wordt beoogd state-of-the-art-expertise van cursisten te garanderen. De kwalificatiestructuur stimuleert modernisering van onderwijs waarbij leren in de praktijk in samenwerking met bedrijven een centraal thema vormt. Onderwijsinstituten hebben meer speelruimte dan voorheen om opleidingen aan te passen aan regionale bijzondere omstandigheden of specifieke behoeften van bepaalde branches.

De nieuwe structuur geeft een impuls aan modernisering van onderwijs, waarin leren in de praktijk in nauwe samenwerking met de bedrijven, een dominante rol speelt. Voor onderwijsinstellingen is er volop ruimte om opleidingen aan te passen aan regionale omstandigheden of behoeften van specifieke branches.

Veranderingen:

- De lesstof wordt geïntegreerd in de context van het beroep.
- De examinering van theorie en praktijk wordt geïntegreerd uitgevoerd op basis van kernopgaven,

Laboratorium voor Klinische Chemie, Hematologie en Immunologie, Medisch Centrum Alkmaar¹, E-mail: p.bartels@mca.nl; ROC van Amsterdam², E-mail: fjm.dloor@rocva.nl; Academisch Medisch Centrum, Universiteit van Amsterdam³, E-mail: j.c.fischer@amc.uva.nl; ROC Nova College, Unilocatie Beverwijk⁴, E-mail: sduffelen@novacollege.nl

* Namens de Regionale Stuurgroep Implementatie BPV: dr. P.C.M. Bartels, F.J.M. de Loor, dr. J.C. Fischer, J.C. van Duffelen, J.C. Th. Meeues, dr. B.A. de Boer, M.C. Janssen, M. van der Steen, dr. E. ten Boekel, A.C.M. Lauppe-van Meurs, dr. J.C. van Alphen-Jager, ing. M. Chevallier en M.J. Robben-Wiechmann

kerntaken en competenties uit het kwalificatieprofiel.

- Er is specifieke aandacht in begeleiding en coaching voor het op gang brengen en houden van het leerproces.
- De verantwoordelijkheid voor de opleiding wordt ook bij de cursist gelegd.
- Op basis van kerntaken, kernopgaven en competentie wordt een aantrekkelijke leeromgeving ontwikkeld.
- Intensivering van samenwerking met het bedrijfsleven door het accent van opleiden op de stageplek.
- Nieuwe werkvormen worden belangrijker: projecten, probleemgestuurd onderwijs, vakkenintegratie.
- De samenwerking met collega's, praktijkopleiders en medewerkers van kenniscentra wordt intensiever.

Bij implementatie van onderwijsvernieuwingen werkt men in principe 'van achter naar voren'. Het resultaat van de opleiding wordt primair gekwalificeerd aan de hand van aspecten die besloten zijn in enkele kernvragen: welke kenmerken heeft een beginnend beroepsbeoefenaar, over welke competenties beschikt hij, hoe verhouden diverse noodzakelijk geachte competenties zich onderling tot elkaar, welke criteria worden gehanteerd voor evaluatie en beoordeling?

Beroepscompetentieprofiel

Aan de hand van een beroepscompetentieprofiel wordt een realistisch beeld geschetst van de actuele beroepspraktijk en specifiek benodigde competenties. Beroepscompetentieprofielen worden gebruikt als uitgangspunt voor ontwikkeling en uitwerking van kwalificatieprofielen. Beroepscompetentieprofielen vormen in samenhang met leer- en burgerschapscompetenties de hoofdthema's van een kwalificatieprofiel

Kerntaken

Kerntaken typeren de essenties, de kenmerkende onderdelen, van een beroep. De volgende kerntaken behoren bij de analist klinische chemie.

- Bereidt analyses voor.
- Voert basisanalyses uit.
- Beoordeelt meetwaarden en rapporteert.
- Onderhoudt werkomgeving en apparatuur.
- Ondersteunt methodenontwikkeling.
- Neemt bloed af en neemt patiëntenmateriaal in ontvangst.
- Voert specifieke hematologische, immunologische en chemische analyses uit.

Kernopgaven

De context waarin de beroepsbeoefenaar later functioneert is van belang voor de wijze waarop de bovengenoemde kerntaken worden uitgeoefend. De cursist wordt aan de hand van kernopgaven reeds tijdens de BPV-periode in oefensituaties vertrouwd gemaakt met dilemma's in de beroepspraktijk:

- Tijd versus nauwkeurig werken.
- Nauwkeurig werken en fouten minimaliseren, ongeacht de tijdsdruk. Veel tegelijk afwerken en toch nauwkeurig en rustig blijven. Om kunnen gaan met een grote diversiteit aan aangevraagde analyses.

- Planning versus flexibiliteit.
- Zorgen voor een goede planning, met flexibiliteit in geval van spoedopdrachten. In overleg met de leidinggevende wordt de prioriteit van spoedopdrachten bepaald.
- Dagelijkse werkzaamheden versus andersoortige activiteiten.
- Naast dagelijkse werkzaamheden tijd vrij maken voor andersoortige activiteiten met een lagere prioriteit, zoals het bijhouden van technologische ontwikkelingen of bijdragen aan onderzoek.
- Inzicht tonen.
- Aan de hand van recente informatie op het vakgebied inzicht tonen in achtergronden van het praktische werk. Weten waar men mee bezig is en inzicht tonen bij het maken van afwegingen.
- Tijd versus werken volgens voorschriften.
- Werk uitvoeren volgens werkvoorschriften, veiligheidsinstructies, ARBO-regels, milieuvoorschriften en kwaliteitszorgprocedures.
- Discreet omgaan met vertrouwelijke gegevens. Het is niet toegestaan om resultaten van onderzoek aan derden openbaar te maken. Men kent zijn positie en verantwoordelijkheden in de organisatie.
- Correct handelen bij afwijkingen.
- In geval van afwijkingen de juiste stappen zetten. Dit is vastgelegd in protocollen, maar ook wanneer er niets is vastgelegd moet men weten hoe te handelen.
- Doorgroeien naar vakvolwassen beroepsbeoefenaar.
- Alle facetten van het beroep leren te beheersen zodat men als beroepsbeoefenaar kan functioneren. Men heeft gelegenheid om taken en werkzaamheden uit te voeren, zodat men de kneepjes van het vak kan leren. Een lerende houding impliceert vragen stellen, reflecteren op uitgevoerde activiteiten en leren van fouten.

Kwalificatieprofiel

Een kwalificatieprofiel bevat competenties die een beginnend beroepsbeoefenaar beheerst bij de afsluiting van het opleidingstraject. Het kwalificatieprofiel is inhoudelijk gebaseerd op uitstroombifferentiaties, diploma en niveau van de betreffende kwalificatie. Opleidingsinstellingen baseren de omschrijving van het cursusaanbod op kwalificatieprofielen.

Begeleiding en coaching

De lesstofmodules worden geïntegreerd in de context van het toekomstige beroep aangeboden. Examinering van theorie en praktijk wordt geïntegreerd uitgevoerd op basis van kernopgaven, kerntaken en toetsing van competenties uit het kwalificatieprofiel.

In het proces van begeleiding en coaching wordt expliciet aandacht besteed aan het op gang brengen en continu onderhouden van het leerproces van de cursist. De verantwoordelijkheid voor inrichting van het programma van de opleiding ligt in belangrijke mate bij de cursist. Innovatieve werkvormen zoals projecten, probleemgestuurd onderwijs en integratie van vakken, bieden een breed assortiment van uitdagingen en aanknopingspunten.

Proeve van bekwaamheid

De 'proeve van bekwaamheid' impliceert een finale toetsing in het laatste cursusjaar van de opleiding. De cursist demonstreert in de praktijk setting van een klinisch-chemisch laboratorium dat hij over voldoende expertise beschikt om na beëindiging van de opleiding aan de slag te gaan als beginnend beroepsbeoefenaar. De cursist wordt uitsluitend toegelaten tot het afleggen van een finale toetsing indien voorafgaande werkopdrachten als voldoende zijn gekwalificeerd. De 'proeve van bekwaamheid' omvat de volgende programma-activiteiten.

- Verkrijgen en ordenen van monsters.
- Uitvoering van basis analysemethoden en specifieke hematologische, immunologische en chemische analyses. Het assortiment van monsters omvat routinemonsters en probleemmonsters waarvan de etiologie bekend is.
- Validatie, interpretatie en rapportering van analyse-resultaten.
- Eindgesprek met de begeleider waarbij de cursist reflecteert op de uitvoering van de 'proeve van bekwaamheid' en gedragsaspecten.

Regio Model Handboek BPV

Regionale aanpak

Practica op opleidingsinstituten zijn bijzonder kostbaar. Aangezien analysetechnologieën op detailniveau

Tabel 1. Inhoudsopgave van het BPV Model Handboek

Inhoud van het minidocument (t.b.v. stagiaires)	
DEEL 1	Inleiding
1	Rechten, plichten en privacy BPV-reglement Belofte van geheimhouding
2	Gegevens opleidingsinstituut
3	Portfolio en werkcahier
4	Voortgang en afspraken
5	Beoordeling Evaluatie geschiktheid van student voor beroepsuitoefening
6	Werkopdrachten
7	Bijlagen Begrippen Proeve van bekwaamheid Leermiddelen en faciliteiten SOP's
DEEL 2	Portfolio
DEEL 3	Werkcahier

Tabel 2. Spreiding van BPV-periodes over de opleiding

Jaar	Semester 1	Semester 2	Semester 3	Semester 4
1			1 dag	4 dagen
2				4 dagen
3	4 dagen	4 dagen		
4	4 dagen	4 dagen	4 dagen	4 dagen

steeds meer nuances demonstreren wordt het voor opleidingsinstituten steeds moeilijker om een state-of-the-art-assortiment aan te kunnen aanbieden. Als gevolg hiervan ontstaat een expertisekloof tussen practicum (opleidingsinstituut) en de beroepspraktijk. Met uitbreiding van stages wordt het accent van practica verplaatst naar laboratoriumorganisaties.

Implementatie van de systematiek inzake BPV op basis van een competentiegerichte oriëntatie impliceert een zware educatieve verantwoordelijkheid en financiële belasting voor stageverlenende instituten. Om de individuele belasting voor stageverlenende laboratoriumorganisaties te reduceren en uniformiteit te bevorderen werd in onderlinge afstemming besloten om als gezamenlijke leidraad een regionaal 'Model Handboek' BPV samen te stellen. De regionale aanpak impliceert een kwaliteitsimpuls.

Coördinatie

Harmonisatie van competentiegericht opleiden impliceert een drastische herprogrammering van activiteiten in onderwijsinstituten en verschuiving van accenten bij de begeleiding van stagiaires. Representanten van onderwijsinstituten en het werkveld vormden gezamenlijk een stuurgroep. De taak van de stuurgroep was om strategische beleidsuitgangspunten in hoofdlijnen te formuleren en een programmastructuur met 5 werkgroepen te creëren om specifieke thema's in concreto uit te werken. Applicaties voor praktische toepassingen werden reeds van meet af aan gegenereerd.

Werkgroepen

De groep Leermiddelen & Faciliteiten inventariseert beschikbare leerboeken, studiemateriaal en literatuurlijst per onderwijsinstituut. Faciliteiten voor 'e-learning' worden gepropageerd om een laagdrempelige toegang tot lesmateriaal en het kennismaken van innovatieve ontwikkelingen mogelijk te maken.

De groep Begeleiding & Coaching formuleert criteria voor toerusting van BPV-stagegroepen op locatie. Toename van zelfstudie en zelfredzaamheid bij cursisten wordt van meet af aan consequent gestimuleerd. Voor beoordeling en toetsing van prestaties van cursisten worden procedures vervaardigd. Toetsingsprocedures worden ontwikkeld in nauwe samenwerking met KCE ('Kennis Centrum Examinering'). Ten behoeve van competentiegerichte begeleiding wordt een programma voor training van coaches en begeleiders 'nieuwe stijl' opgesteld.

De groep Niveaudifferentiatie en praktijkopdrachten heeft als taak het vervaardigen van een basispakket van werkopdrachten. Daarnaast wordt een assortiment van facultatieve opdrachten samengesteld waaruit men een selectie kan maken die past bij de individuele leerbehoeften van een bepaalde cursist. Op grond van verworven systeemdeskundigheid op het terrein van competenties c.q. kwalificatieprofielen worden de opdrachten vervolgens gerubriceerd.

De groep Capaciteit maakt een inventarisatie van het integrale aanbod van studenten per studiejaar van alle onderwijsinstituten. De capaciteit per laboratoriumorganisatie wordt bepaald aan de hand van een weegfactor op basis van de personeelsformatie.

De groep BPV Model Handboek houdt zich bezig met ontwerp en redactie van het handboek. De eerste versie van het handboek bevat informatie over aspecten die betrekking hebben op de programmering van BPV-perioden in het eerste en tweede cursusjaar. Uitsluitend voor docenten en stagebegeleiders is naast de populaire versie van het handboek voor cursisten, een uitgebreide versie met achtergrondinformatie samengesteld.

Werkveldconferenties

Tijdens de ontwerp- en incubatiefase van het implementatietraject werden periodiek werkveldconferenties georganiseerd om draagvlak te creëren bij opleidingsinstituten en laboratoriumorganisaties.

De contouren van het plan van aanpak BPV Nieuwe stijl, werden reeds bij de aanvang van het project op 10 februari 2005 gepresenteerd. De startconferentie was getiteld BPV Wat doe je ermee? Na een uitvoerige toelichting omtrent doelstellingen en begrippen in de nieuwe kwalificatiestructuur werd uiteengezet hoe betrokken instanties, in plaats van concurrenten, in opleiden partners kunnen worden. De meerwaarde en praktische bruikbaarheid van een universeel bruikbaar regionaal BPV Modelhandboek werd geadstrueerd aan de hand van een reeks praktijkvoorbeelden. In workshops werd gediscussieerd over de concrete invulling van randvoorwaarden die van belang zijn om meer stagiaires te kunnen plaatsen op één werkplek. Vervolgens werd actief geoefend met gezamenlijke uitwerking van een BPV Praktijkopdracht nieuwe stijl.

Op 5 juli 2005 werd als tastbaar resultaat aan de leden van de werkgroepen en de stuurgroep een werkdocument gepresenteerd met de contouren van het beoogde handboek. Het 1e semester van het volgende schooljaar wordt gebruikt om de contouren in te vullen.

Op 1 februari 2006 werd de eerste versie van het BPV Handboek gepubliceerd. Cursisten en participanten van opleidingsinstituten en laboratoriumorganisaties worden uitgenodigd om het handboek in de praktijk te beproeven bij 1^e- en 2^e-jaars cursisten.

Op 7 juni 2006 werd een werkveldconferentie georganiseerd, ditmaal met als titel 'BPV aan de slag ermee'! Tijdens de inleiding werd een indruk gegeven op welke manieren BPV in de afgelopen maanden is geïntroduceerd in verschillende organisaties. Aan de productie van BPV-opdrachten wordt van verschillende kanten op enthousiaste en voortvarende wijze meegewerkt. De stagebegeleiders hebben thans betere mogelijkheden om cursisten aan de hand van BPV-opdrachten zinvol te laten werken aan specifieke beroepscompetenties ter invulling van het eigen portfolio.

Er was ruimschoots gelegenheid voor uitwisseling van eigen praktijkervaringen. Discussie geschiedde aan de hand van een drietal thema's.

- Sluiten de praktijkopdrachten aan bij het actuele theorie-niveau van de cursist?
- Zijn de opdrachten zinvol en representatief voor de beroepspraktijk?
- Wat is veranderd door introductie van competentiegerichte begeleiding van de cursist in vergelijking met de vroegere situatie?

Discussie

Sinds de invoering van de Mammoetwet (1968) wordt er regelmatig gesleuteld aan niveaus en alternatieve vormen van onderwijs. De maatschappelijke interesse voor ingrijpende onderwijshervormingen is echter veelal gering. Initiatieven zijn meestal afkomstig van beleidsmakers bestaande uit de gremia van ambtenaren, onderwijskundigen, managers, onder-

Tabel 3. Competentiematrix ten behoeve van de opleiding tot biomedisch analist, alsmede een overzicht van kerntaken en kernopgaven

Competentiematrix

Opleiding: 91700 Biomedisch analist
Differentiatie: 91702 Klinische chemie

Nr.	Gemeenschappelijk competenties	Kerntaken						Kernopgaven							
		1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	
1	Materiaal in ontvangst nemen en registreren	x							x			x	x	x	
2	Materiaal voorbereiden	x							x	x	x	x	x	x	
3	Basisanalyses uitvoeren		x						x	x	x	x	x	x	
4	Meetwaarden beoordelen			x		x			x			x	x	x	
5	Rapporteren			x		x								x	
6	De werkomgeving onderhouden				x				x				x	x	
7	De voorraad beheren				x							x	x		
8	Werkzaamheden plannen	x	x	x	x					x					
9	Samenwerken	x	x	x	x	x							x		
10	Beroepscompetenties ontwikkelen					x					x				
11	Communiceren			x		x					x				
12	Procesmatig inzicht ontwikkelen	x	x			x							x		
13	Ontwikkeling van methoden ondersteunen					x					x	x			
Competenties behorende bij de differentiatie															
14	Bloed afnemen en patiëntenmateriaal in ontvangst nemen						x		x	x		x	x	x	
15	Specifieke hematologische, immunologische en chemische analyses uitvoeren							x	x	x		x	x	x	

wijsadvies- en reclamebureaus, consultants, enz. De van overheidswege afgedwongen schaalvergroting, introductie van nieuwe studierichtingen, financiële verzelfstandiging van onderwijsinstellingen, alsmede in- en outputfinanciering hebben de aandacht van vakinhoudelijke aspecten verlegd naar efficiënte diplomaproductie ten koste van kwaliteit. De combinatie van een dalend aantal cursisten en de hoge kosten van een praktijkopleiding is voor opleidingsinstellingen aanleiding om instandhouding van een bepaalde (deel-)opleiding nader te onderzoeken op negatieve financiële consequenties.

De beperkte instroom van studenten in het laboratoriumonderwijs is al vele jaren een zorgwekkende aangelegenheid (1). Onderwijsinstellingen en laboratoriumorganisaties staan voor een boeiende en veelomvattende opdracht. Laboratoriumorganisaties blijken in toenemende mate bereid om te investeren in opleiding om in de toekomst verzekerd te zijn van voldoende aanbod van gekwalificeerde medewerkers. Public relations en adequate voorlichting vergen een strategische aanpak en praktijkgeoriënteerde inbreng van de laboratoriumorganisaties om nieuwe studenten voor het vak te enthousiasmeren. Representanten van klinisch-chemische laboratoria zijn erbij gebaat om de beroepsoriëntatie omtrent het toekomstige werkterrein reeds in een vroeg stadium van de opleiding onder de aandacht van cursisten te brengen. In het voeden van de motivatie van de cursist om de individuele belevingswereld met nieuwe inzichten te verrijken spelen docenten en praktijkbegeleiders een essentiële rol. Vakbekwaamheid, persoonlijke betrokkenheid en bezieling voor het vak zijn bij de coaches vereist om cursisten door weerbarstige onderdelen van de opleiding heen te loodsen.

Het succes van probleemgeoriënteerde kennisoverdracht als onderwijskundige innovatie wordt allereerst onderkend. Cursisten leren spelenderwijs door toepassing van activerende werkvormen en zelfstudie in groepsverband, waarbij concrete leerdoelen worden gestuurd door vraagstellingen uit de praktijk. Aan de praktisch gerichte aanpak ligt de veronderstelling ten grondslag dat men aldus relevante kennis vergaart voor de toekomstige beroepspraktijk. Theoretische kennis beklijft op deze wijze beter. In het curriculum voor laboratoriumopleidingen ligt de nadruk thans op het proces van verwerven van professionele expertise en meer dan voorheen op het aanleren van sociale vaardigheden (2). Het accent van laboratoriumopleidingen is in de nieuwe context meer gericht op het omgaan met bestudeerde theorie en het functioneren in teamverband dan op louter theoretische kennisaspecten. Het accent bij de didactische aanpak verschuift van het overdragen van kennis *sec* naar de wijze waarop de student zich theorie en expertise eigen maakt. De student wordt opgeleid tot een kritische, flexibele informatiewerker met vermogen tot zelfreflectie, waaraan de moderne kenniseconomie bij uitstek behoefte heeft.

De ontwikkeling van cursisten tot mondige burgers impliceert dat men reeds in een vroeg stadium van de opleiding de zin van leerdoelen wil inzien en er vervolgens daadwerkelijk mee aan de slag gaat. Het is

van belang om de samenhang te verhelderen tussen wat men tijdens de opleiding leert en wat men er later in de beroepspraktijk mee kan doen. In een snel veranderende informatiemaatschappij dient men competent te zijn om zichzelf te ontwikkelen en te kunnen reflecteren op prestaties. Cursisten worden van meet af aan voorbereid op een leven lang leren. Hiervoor is als basishouding vereist dat men zich snel kennis en innovatieve vaardigheden weet eigen te maken zodat men desgewenst gemakkelijk van werkkring kan veranderen. Bij opleidingsinstellingen en laboratoria is men overtuigd van het nuttig rendement van meer en beter gespreide perioden voor beroepspraktijkvorming.

Korte oriënterende stages van eerste- en tweedejaars cursisten kunnen worden begeleid door vierdejaars cursisten of hbo-ers. Aldus raken analisten in opleiding vertrouwd met begeleiding en coaching, hetgeen een belangrijk aspect is in het kwalificatieprofiel van de opleiding tot biomedisch analist. Dergelijke oplossingen ten behoeve van de bedrijfsvoering in het leerwerkbedrijf dragen ertoe bij dat met dezelfde inspanningen meer stagiaires in de leeromgeving kunnen worden geplaatst.

In de regio Noord-West-Holland heeft de ontwikkeling van een regionaal BPV Model Handboek een essentiële bijdrage geleverd aan de implementatie van een competentie georiënteerd BPV-traject in klinisch-chemische laboratoria. In het afgelopen semester is praktijkervaring opgedaan met korte stages in het eerste en tweede studiejaar. De inhoud van het handboek wordt periodiek herzien. Het assortiment praktijkopdrachten voor het derde en vierde studiejaar wordt uitgebreid. Het BPV Model Handboek (maxi-document) voorziet in een behoefte aangezien het instructies en didactische aanwijzingen bevat ten behoeve van praktijkbegeleiders en coaches.

Wederzijdse afstemming en intensieve samenwerking vergt concessies zoals het gedeeltelijk afstaan van autonomie. In de afgelopen jaren is tijdens het proces van coördinatie en interactie het onderlinge vertrouwen tussen de samenwerkende partijen aanzienlijk toegenomen. Partners hebben veel waardering voor elkaars inzet verworven. Met gepaste trots worden thans de resultaten getoond; partners in samenwerking én cursisten hebben op enthousiaste wijze in enquêtes en werkconferenties instemming betuigd met de nieuwe aanpak en nieuwe initiatieven voor verbeteringen aangedragen.

De opleidingsinstellingen hebben de stellige overtuiging dat het aanbeveling verdient om in nauwe samenwerking met het werkveld en in combinatie met de hbo-opleiding de ingeslagen weg te vervolgen. Men heeft zelfs besloten tot het indienen van een subsidieaanvraag voor een gemeenschappelijke proeftuin.

Literatuur

1. Schmidt HG. Effecten van probleem gestuurd medisch onderwijs; 16 Nederlandse curriculum vergelijkingen. Ned Tijdschr Geneesk 2006; 150: 1085-9.
2. Boekel E ten, Elisen M. Analist: opleiding voor de toekomst? Ned Tijdschr Klin Chem Labgeneesk 2005; 30: 255-9.